

تحلیل آثار و ثمرات احسان به دیگران در آموزه‌های قرآن کریم

محمد مهدی کریمی نیا^۱، فرزانه خسروی^۲، مجتبی انصاری مقدم^۳

^۱ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی کارشناسی قرآن و حدیث دانشگاه مراغه

^۳ دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، پژوهشگر و مدرس دانشگاه

چکیده

احسان (نیکوکاری) یکی از آموزه‌های وحیانی و از مفاهیم پر دامنه قرآنی است. احسان در قرآن کریم علاوه بر معنای نیکی کردن معانی دیگری نیز دارد. پژوهش حاضر با اشاره گذرا به معانی و مصادیق احسان، به آثار آن از دیدگاه قرآن می‌پردازد. سر ایمان، احسان به مردم است؛ سر مهم ترین عضو بدن است، بسیاری از اعضای بدن ما مثل چشم و گوش و زبان در سر قرار دارد. اگر سر از بدن جدا شود، بدن هیچ ارزشی ندارد. اگر ایمان را که ریشه همه خوبی‌هاست، به یک جسم و جسد تشبیه کنیم. سر، ایمان است که مدیریت کل ایمان، احسان به بندگان خداست. احسان تنها مربوط به مسائل مادی نیست، بلکه بخشی از آن مادی یا مالی است و بخش دیگرش غیر مادی است. در واقع هر قدم و فعل خیری، احسان به شمار می‌آید. از دیگر چیزهایی که خداوند اثر وضعی در آن قرار داده است، احسان و نیکی به بندگان خدا است، هر چند احسان کننده کافر باشد، لکن قطعاً نتیجه وضعی آن را می‌بیند. چنان که در قرآن می‌خوانیم: آیا جزای نیکی جز نیکی است! و برای کسانی که در این دنیا نیکی کرده‌اند، خداوند حسنه و پاداش نیکوی بزرگ دنیوی و اخروی که فراگیرنده فرد و اجتماع است را در نظر گرفته است و عدم احسان نیز موجب به وجود آمدن جامعه ای خشک و بی روح می‌شود. رواج احسان در جامعه، از مهم ترین عواملی است که مردم را به بهره‌وری از نعمت‌ها و استفاده از فرصت‌ها هدایت می‌کند و آنان را به سوی مساوات و نزدیک سازی سطح زندگی‌ها به یکدیگر سوق می‌دهد. بدین رو، روح احسان و نیکوکاری بایستی در جامعه رواج داشته باشد. از سویی دیگر، بررسی آثار احسان با توجه به آیات قرآن جهت تشویق افراد و اجتماع که شامل آثار دنیوی و اخروی می‌باشد، ضروری است. پژوهش حاضر برای رسیدن به این هدف با گردآوری، طبقه بندی و تحلیل آیات با کمک منابع کتابخانه‌ای حدیثی، تفسیری به دنبال یافتن آثار احسان از دیدگاه قرآن کریم می‌باشد. از این رو، با تبیین لغوی- قرآنی مفاهیم احسان، و برخی معانی دیگر در راستای احسان به ذکر آثار احسان از دیدگاه قرآن پرداخته است.

واژه‌های کلیدی: احسان، نیکو کاری، قرآن، ثواب، سعادت، ثمرات احسان، بخشش